

141 χώρες

5.458 αθλητές

1.620 αθλήτριες

Η ΕΠΟΧΗ

Η άνοδος του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία, τον Οκτώβριο του 1981, συνοδεύτηκε με έμπρακτους περιορισμούς στην αστυνόμευση της ελεύθερης γνώμης, μεγαλύτερη ελευθερία στην έκφραση και διευκόλυνση της συνδικαλιστικής δράσης. Τα πράγματα οδηγήθηκαν σε αυτό που ο λαός περιέγραψε με τη φράση «επί ΝΔ υπήρχε αυταρχικό κράτος, επί ΠΑΣΟΚ δεν υπάρχει κράτος». Με νομοσχέδιο που κατατέθηκε στη Βουλή (30 Απριλίου του 1983), αναγνωρίστηκε η εθνική αντίσταση, ενώ τα μέτρα συμφιλίωσης επέτρεψαν στον εξόριστο στη Σοβιετική Ένωση αρχηγό του Δημοκρατικού Στρατού, Μάρκο Βαφειάδη, να επιστρέψει στην Ελλάδα (26 Μαρτίου του 1983), όπως και άλλοι κομμουνιστές που είχαν καταφύγει στις σοσιαλιστικές χώρες.

Ο κηρυγμένος εναντίον της ΕΟΚ Ανδρέας Παπανδρέου βρέθηκε να προεδρεύει το δεύτερο εξάμηνο του 1983, ενώ η Κοινότητα για μια στιγμή έφτασε στα πρόθυρα της διάλυσης. Ο Έλληνας πρωθυπουργός μιλούσε για την επερχόμενη πάλη Βορρά Νότου (πλούσιων και φτωχών χωρών) και για την ανάγκη να ανταποκριθεί η Ευρώπη στην τεχνολογική πρόκληση.

Η αλλαγή στην Ελλάδα ακολουθήθηκε από μεταβολή και στην Τουρκία. Στα 1983, ο

αγαπημένος των στρατιωτικών, Τουργκούτ Οζάλ, εκλεγόταν πρωθυπουργός σε ένα καθεστώς ημιελεύθερων εκλογών. Στη Βόρεια Κύπρο, ο Ραούφ Ντενκτάς είχε από χρόνια αναδειχθεί ηγέτης των Τουρκοκυπρίων και διαπραγματευτής. Στις 15 Νοεμβρίου του 1983, ανακήρυξε την ανεξάρτητη «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου», το γνωστό «ψευδοκράτος του Ντενκτάς».

Στο εσωτερικό μέτωπο, ο Γ. Ράλλης παραιτήθηκε από αρχηγός της ΝΔ και, στη θέση του, εκλέχτηκε ο Ευάγγελος Αβέρωφ (9 Μαΐου του 1981), που με τη σειρά του παραιτήθηκε παραχωρώντας την αρχηγία στον Κωνσταντίνο Μητσοτάκη (1 Σεπτεμβρίου του 1984).

Στον διεθνή χώρο, ο στρατός της Αργεντινής εισέβαλε τον Απρίλιο του 1982 στα νησιά Φώκλαντ, βρετανικό προτεκτοράτο από το 1832. Τον Ιούνιο, συνθηκολόγησε. Τον ίδιο χρόνο, πέθανε ο Λεονίντ Μπρέζνιεφ, ηγέτης της Σοβιετικής Ένωσης από το 1964. Τον διαδέχθηκε ο Νικολάι Τιχόνοφ κι αυτόν ο Γιούρι Αντρόποφ. Στις 11 Απριλίου του 1984, ο Κονσταντίν Τσερνιένκο διαδέχτηκε τον αποθανόντα Γιούρι Αντρόποφ στην προεδρία της Σοβιετικής Ένωσης. Πλησίαζε «ακάθεκτα» η ώρα του Γκορμπατσόφ. Επήλθε και η ώρα της ρεβάνς του μποϊκοτάζ των Ολυμπιακών της Μόσχας.

ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

Τέσσερα χρόνια περίμεναν η Σοβιετική Ένωση και όλο το σοσιαλιστικό μπλοκ για να απαντήσουν με το ίδιο νόμισμα στις ΗΠΑ και τους συμμάχους της για το μποϊκοτάζ των Αγώνων της Μόσχας. Με σκληρό τρόπο, καθώς στην αρχή της χρονιάς δεν έδειχναν τέτοια διάθεση και μάλιστα εξέφραζαν προβληματισμό, πώς είναι δυνατόν για τρίτη συνεχή Ολυμπιάδα (από το Μόντρεαλ έφυγαν αφρικανικές χώρες και στη Μόσχα δεν πήγαν οι δυτικές), να γίνει μποϊκοτάζ.

Κι ενώ οι Αμερικανοί είχαν αρχίσει να πιστεύουν ότι «τη γλίτωσαν», μια ανακοίνωση

καταπέλτης τάραξε τα νερά: Οι Σοβιετικοί διαμαρτύρονταν για την άγρια εμπορευματοποίηση των Αγώνων, δήλωναν ότι ανακάλυψαν συνωμοσία με δίκτυο που είχε στηθεί στην Αμερική για να ωθήσει αθλητές ανατολικών χωρών να αποσκιρτήσουν και κατάγγελλαν ότι τα μέτρα ασφαλείας ήταν ανύπαρκτα.

Οι Αμερικανοί πήραν το μήνυμα. Ψέλλισαν κάποιες δικαιολογίες, γνωρίζοντας ότι κανένας δεν ήθελε να πεισθεί. Φυσικά, οι Σοβιετικοί «δεν ικανοποιήθηκαν από τις απαντήσεις». Και, με μεγάλη τους λύπη, δήλωσαν ότι θα απείχαν από τους Αγώνες. Μαζί τους συντάχθηκαν άλλες 17 χώρες με αθλητικά πιο σπουδαιές τις Κούβα, Βουλγαρία, Πολωνία, Τσεχοσλοβακία, Αν. Γερμανία, Μογγολία, ενώ η Ρουμανία δήλωσε συμμετοχή, αφού εξασφάλισε ότι οι Αμερικανοί θα κάλυπταν όλα τα έξοδα μετάβασης, διαμονής και διατροφής τους. Η υποβάθμιση των Αγώνων ήταν σημαντική, καθώς οι 18 χώρες που απείχαν, οχτώ χρόνια πριν, (στο Μόντρεαλ, το 1976), είχαν κερδίσει το 58% των χρυσών μεταλλίων.

Η διοργάνωση έγινε χωρίς κρατική οικονομική ενίσχυση αλλά παρουσίασε μεγάλα κέρδη, ανοίγοντας την πόρτα του ενδιαφέροντος σε πολλές χώρες και πόλεις, ενώ μέχρι και τότε και μετά το κακό την οικονομική αποτυχία του Καναδά, κανένας δεν καιγόταν να διεκδικήσει μια τόσο πολυδάπανη αθλητική γιορτή.

Για να φθάσουν όμως οι Αμερικανοί στα κέρδη, ποδοπάτησαν κάθε ιερό και όσιο, αγνόησαν θεσμούς και ιστορία. Έφθασαν στο σημείο να πουλούν με το κομμάτι τη συμμετοχή στην ολυμπιακή λαμπαδηδρομία επί αμερικανικού εδάφους: 3.000 δολάρια το άτομο. Η Ελλάδα διαμαρτυρήθηκε και η ΕΟΑ αρνήθηκε να παραδώσει την Ολυμπιακή Φλόγα με επίσημη τελετή. Η αφή έγινε στην Αρχαία Ολυμπία, αλλά για πρώτη φορά χωρίς επισημότητα. Η ιερή φλόγα παραδόθηκε στους Αμερικανούς που έφυγαν στην πατρίδα τους.

Η εμπορική εκμετάλλευση του θεσμού κορυφώθηκε με τον Αμερικανό δρομέα χαμηλών εμποδίων, Έντουιν Μόουζες, να δίνει τον όρκο του αθλητή μπροστά σε 92.560 θεατές, τάχα κομπιάζοντας κι επαναλαμβάνοντας τρεις φορές τη φράση «πνεύμα των αγώνων» που είναι σήμα κατατεθέν γνωστής μεγάλης εταιρίας κατασκευής αθλητικών ειδών.

* Η τελετή έναρξης ξεκίνησε με μουσική Θεοδωράκη στο τραγούδι «Αυτό το χώμα είναι δικό τους και δικό μας», αλλά η συνέχεια δεν είχε καμία σχέση με την Ελλάδα, αφού είχε να κάνει μόνο με αστροναύτες και μάχες Ινδιάνων και καουμπόηδων.

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ

Όταν το 1936 ο μαύρος Αμερικανός πρωταθλητής Τζέσι Όουενς κέρδιζε στο Βερολίνο μπροστά στο Χίτλερ τέσσερα χρυσά μετάλλια στο στίβο, όλοι είχαν συμφωνήσει ότι το γεγονός ήταν ιστορικής σημασίας, όχι επειδή έγινε για πρώτη φορά αλλά και διότι δεν επρόκειτο να επαναληφθεί. Χρειάστηκε να περάσουν 48 ολόκληρα χρόνια από τότε για να διαψευστούν. Ο Καρλ Λιούις ή, ακριβέστερα, ο Φρέντερικ Κάρλτον Λιούις, μάζεψε στο Λος Άντζελες επίσης τέσσερα χρυσά και μάλιστα στα ίδια ακριβώς αγωνίσματα, στα 100 μ. με 9.99, στα 200 μ. με 19.80, στο μήκος με άλμα 8.54 μ. και στη σκυταλοδρομία 4x100 μ. με νέο παγκόσμιο ρεκόρ 37.83

Ο Λιούις γεννήθηκε στο Μπίρμιγχαμ της Αλαμπάμα έχοντας και τους δύο γονείς του να βγάζουν το ψωμί τους ως προπονητές στίβου. Κι επειδή μικρός ήταν ντροπαλός, ο πατέρας του τον έβαλε να μετέχει σε προπονήσεις στίβου. Και δημιούργησε σωματείο αθλημάτων στίβου, στο οποίο έγραψε και τα δύο του παιδιά, όταν ο Καρλ ήταν επτά και η αδελφή του Κάρολ πέντε χρόνων.

Ο θρίαμβός του στο Λος Άντζελες ήταν εκπληκτικός αλλά κάποια στιγμή οι φιλάθλοι τον αποδοκίμασαν. Ήταν όταν αποφάσισε να μην κάνει τα υπόλοιπα τέσσερα άλματα που είχε στο μήκος, αφού με το δεύτερο είχε εξασφαλίσει τη νίκη.

Οι θεατές όμως ζητούσαν από αυτόν να κυνηγήσει το παγκόσμιο ρεκόρ του Μπίμον (8.90μ), ενώ ο ίδιος ήθελε να κρατήσει δυνάμεις για τα 200μ και τα 4x100 μ.

Τα κατάφερε περίφημα και στα τέσσερα αγωνίσματα, αλλά το γόητρό του λαβώθηκε σημαντικά από τις τρέλες του Βρετανού Ολυμπιονίκη στο δέκαθλο, Ντέιλι Τόμπσον, που

φορούσε διάφορα μπλουζάκια με σλόγκαν που ο ίδιος έγραφε πριν από τους αγώνες με πιο καυστικό αυτό για τον Καρλ:

«Είναι αδελφή, ο δεύτερος καλύτερος αθλητής του κόσμου...», εννοώντας βέβαια ότι ο ίδιος είναι ο πρώτος και ο Λιούις ομοφυλόφιλος, φήμη που ακολουθεί από τότε τον μεγάλο πρωταθλητή.

Στις 5 Μαΐου 1987, ο Καρλ έχασε τον αγαπημένο του πατέρα που πέθανε χτυπημένος από τον καρκίνο. Στην εκκλησία, λίγο πριν από την ταφή, έβαλε στα χέρια του νεκρού το χρυσό μετάλλιο των 100 μ. λέγοντας:

«Θέλω να το κρατήσεις εσύ, γιατί ξέρω ότι ήταν το αγαπημένο σου αγώνισμα».

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Η πάλη προσέφερε για άλλη μια φορά ελληνικές διακρίσεις στους Ολυμπιακούς Αγώνες και, όπως τέσσερα χρόνια πριν, χάρισε στην Ελλάδα δυο μετάλλια. Ο Δημήτρης Θανόπουλος, πυροσβέστης στο επάγγελμα, κατέκτησε το ασημένιο στην κατηγορία 82 κιλά της ελληνορωμαϊκής, χάνοντας στο μεγάλο τελικό από τον Ρουμάνο Ίον Ντράικα με 4 - 3 στα σημεία, επειδή αιφνιδιάστηκε στην αρχή από τον έμπειρο αντίπαλό του.

Κι όμως, ελάχιστοι πίστευαν πριν από τους αγώνες ότι ο Έλληνας παλαιστής θα μπορούσε να φτάσει στο βάθρο. Στα 57 κιλά της ελληνορωμαϊκής, ο Μπάμπης Χολίδης κέρδισε το χάλκινο μετάλλιο, ύστερα από τη νίκη του στο μικρό τελικό επί του Ρουμάνου Ζαμφίρ με 2 - 0. Είχε σταθεί πολύ άτυχος στον αγώνα του με τον Ιάπωνα, Μασάκι Έτο, με νίκη επί του οποίου θα έπαιρνε το εισιτήριο για τον τελικό. Προηγήθηκε 6 - 0 στα σημεία και όλα

προμηνύανε θρίαμβο αλλά, με την ανοχή των διαιτητών στο αντιαθλητικό παιχνίδι του αντιπάλου του, ισοφαρίστηκε 6 - 6 και έχασε τον αγώνα γιατί ο αντίπαλός είχε πάρει τελευταίος μεγαλύτερο σημείο σε λαβή. Έτσι, ο Έλληνας αστυνομικός έμεινε στο χάλκινο μετάλλιο, που το ζευγάρωσε, τέσσερα χρόνια αργότερα, στη Σεούλ.

Τέταρτη θέση κατέλαβαν τα αδέλφια Ποικιλίδη, ο Γιώργος στα 100 κιλά και το Παναγιώτης στα 100+ κιλά. Επίσης τέταρτη θέση κατέλαβε ο Γιάννης Τσιντσάρης στα 110+ κ. της άρσης βαρών, ενώ την έκτη ο Κοντομανώλης στο σκιφ, ο Ποζίδης στα 90 κ. της πάλης, ο Χατζηπαυλής στα σκάφη τύπου σταν, ο Μπουντούρης στα σόλινγκ και ο Ηλιάδης στα 90 κ. της άρσης βαρών.

Η Εθνική ομάδα πόλο πήρε την 8^η θέση, ενώ στον στίβο την καλύτερη εμφάνιση έκανε ο Γεωργακόπουλος στον δίσκο, που πήρε την 11^η θέση με 60.30 μ.

Στα αρνητικά της αποστολής καταγράφηκε η υπόθεση ντόπινγκ των Άννας Βερούλη και Σ. Γραμματικόπουλου.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

* Μπορεί να πήρε μόλις την 35^η θέση στην τοξοβολία η Νεοζηλανδέζα Νέρολι Φέρχολ, έγραψε, όμως, ιστορία στο Λος Άντζελες. Αγώνιστηκε καθισμένη σε αναπηρικό καροτσάκι, εξαιτίας παλιού τραυματισμού της σε ατύχημα με μοτοσικλέτα και έγινε η πρώτη αθλήτρια με ειδικές ανάγκες που μετείχε σε μια Ολυμπιάδα.

* Ο Γερμανός κολυμβητής στα 400 μ. ελεύθερο, Τόμας Φέρνερ, πέτυχε νέο ολυμπιακό ρεκόρ

στο αγώνισμά του, αλλά επέστρεψε στην πατρίδα του χωρίς μετάλλιο. Το είχε σημειώσει στον μικρό τελικό, για τις θέσεις 9 - 16.

* Μόλις ο Καναδός κολυμβητής, Άλεξ Μπάουμαν, κέρδισε το χρυσό μετάλλιο στα 200 μ. μεικτής ατομικής, κλήθηκε να περάσει από ντόπινγκ κοντρόλ. Δεν μπορούσε όμως να δώσει δείγμα και άρχισε να πίνει μπίρες. Είχε ήδη πει τρεις, όταν οι υπεύθυνοι των αγώνων, απόλυτα τυπικοί, διαπίστωσαν ότι είναι ανήλικος και τις πήραν πίσω προσφέροντάς του νερό και αναψυκτικά.

* Η ομάδα σκυταλοδρομίας γυναικών 4x400 του Πουέρτο Ρίκο προκρίθηκε στον μεγάλο τελικό αλλά με μια κομπίνα που δεν άντεξε ο προπονητής τους μόλις την έμαθε και απαγόρευσε στις κοπέλες να αγωνιστούν. Ανακάλυψε ότι αντί για τη Μαντελίν ντε Τζέσους, που τραυματίστηκε, έτρεξε στα προκριματικά η, επίσης αθλήτρια, δίδυμη αδελφή της Μάργκαρετ που είχε πάει ως θεατής στο Λος Άντζελες και επιστρατεύτηκε από τα κορίτσια της ομάδας.

* Άδοξο τέλος είχε το 1996 ο Αμερικανός χρυσός Ολυμπιονίκης της πάλης, Ντέιβ Σουλτζ.

Δολοφονήθηκε από τον πολυεκατομμυριούχο Τζον Ντι Πον, με τον οποίο φέρεται ότι είχε σεξουαλικές σχέσεις. Ο Σουλτζ εργαζόταν ως προπονητής στις αθλητικές εγκαταστάσεις του Ντι Πον που κλείστηκε στις φυλακές της Πενσιλβάνια.

* Ο Αμερικανός παλαιστής, Τζέφρθ Μπλάτνικ, έπασχε από καρκίνο, αλλά πήρε μέρος στους αγώνες παρά την αντίθετη γνώμη των γιατρών. Είχε υποσχεθεί στον εαυτό του τη νίκη σε ένδειξη αγάπης προς τον αδικοχαμένο αδελφό του, Ντέιβιντ, που είχε σκοτωθεί το 1977 σε τροχαίο ατύχημα με την μοτοσικλέτα το. Τα κατάφερε τελικά με νίκη 2 - 0 στην κατηγορία 100+ κιλών επί του Σουηδού Γιόχανσον και αμέσως μετά έπεσε στο ταπί με δάκρυα στα μάτια, ενώ τον παρακολουθούσαν κλαίγοντας οι γονείς του.

* Δυο μήνες πριν από την Ολυμπιάδα, ο Τανζανός μαραθωνοδρόμος, Ρίτσαρντ Μπβέβα, πυροβολήθηκε, ενώ έτρεχε σε ένα γήπεδο γκολφ, και σκοτώθηκε από αστυνομικό που τον πέρασε για κλέφτη.

* Ο χρυσός νικητής του μαραθωνίου, Πορτογάλος Κάρλος Λόπες, 15 μέρες πριν από τον μαραθώνιο του Λος Άντζελες, χτυπήθηκε από αυτοκίνητο στους δρόμους της Λισσαβόνας, ευτυχώς ελαφρά, ενώ έκανε την προπόνησή του.

* Σε ηλικία μόλις εννιά χρόνων, έγινε μέλος συμμορίας στους δρόμους της μικρής πόλης Αλίσο των ΗΠΑ. Στα 7 χρόνια του, είδε τον πατέρα να φεύγει με την ερωμένη του για άλλη πολιτεία. Δώδεκα χρόνων, τραυματίστηκε ελαφρά στο κεφάλι από σφαίρα και το τραύμα του το καθάρισε ο αδελφός του με ένα ξυράφι, χωρίς αναισθητικό. Στα 15 του, και ενώ είχε ξεκινήσει πυγμαχία, συνελήφθη για φόνο αλλά γλίτωσε τη φυλακή χάρη στην επέμβαση ενός αστυνομικού που ήταν προπονητής πυγμαχίας. Παρ' όλο το βεβαρημένο παρελθόν του, και ίσως εξαιτίας του, ο Πολ Γκονζάλες έγινε χρυσός Ολυμπιονίκης στην κατηγορία 48 κιλών.

* Ο μόνος που αγνοούσε ποιος πήρε το χάλκινο μετάλλιο της άρσης βαρών στην κατηγορία 100 κιλών, ήταν αυτός που το είχε κερδίσει! Ο 31χρονος Φιλανδός Πέκα Νιέμι αγωνιζόταν στο δεύτερο γκρουπ αθλητών της κατηγορίας του, στους ασθενέστερους δηλαδή, και επειδή περίμενε μια θέση πέρα από την πρώτη οκτάδα, προτίμησε να πάει το απόγευμα να δει αγώνες στίβου και όχι άρση βαρών.

Κάποια στιγμή, ένας φίλος του δημοσιογράφος αναρωτήθηκε:

«Άς δούμε στον κομπιούτερ, ποια θέση πήρες τελικά, κι αν μπήκες στη δεκάδα...».

Εκπληκτος ανακάλυψε ότι όχι μόνο είχε μπει «στη δεκάδα» αλλά είχε κερδίσει και μετάλλιο. Αιτία η ακύρωση πολλών αθλητών. Την ίδια ώρα, οι υπεύθυνοι τον έψαχναν για την απονομή. Το αστείο ήταν ότι τηλεφώνησε στο σπίτι του να πει τα νέα, όλοι οι συγγενείς του το ήξεραν πριν από αυτόν, από την φιλανδική τηλεόραση.

ΞΕΡΕΤΕ ΟΤΙ:

* Η Βρετανίδα Τέσα Σάντερσον, νικήτρια στον ακοντισμό, πήρε το πρώτο χρυσό μετάλλιο της πατρίδας της σε αγώνισμα ρίψεων.

* Τον τελικό αγώνα στο ποδόσφαιρο μεταξύ Γαλλίας - Βραζιλίας παρακολούθησαν 101.799 θεατές...

* Ο Αμερικανός κολυμβητής, Αμπρόουζ Γκέιμς, χρυσός νικητής στα 100 μ. ελεύθερο έβλεπε επί τρεις ώρες πριν από τον τελικό Μίκι Μάους στο βίντεο.

* Μια Κινέζα βολλεϋμπολίστρια έδειξε στις συμπαίκτριές της μια εκπομπή στην τηλεόραση των ΗΠΑ, που έδειχνε τρεις Αμερικανίδες να κάνουν πρόβα για την απονομή του χρυσού μεταλλίου. Μπήκαν στο γήπεδο και λίγο συνέτριψαν την ομάδα των ΗΠΑ με 3 - 0 σετ...

(Εθνος, Αύγουστος 2004) (τελευταία επεξεργασία, 12.8.2009)